

היבטים לשוניים בפרשת שפטים סט

דקדוקי מילים וחלקם בעלי שינוי משמעות בפרשת שפטים ובהפטרה ובראשון של כי-תצא

מילים שו' ההיפוך לעתיד הופכת למלרע:
וַיִּרְשֶׁתְּ וּדְרִשֶׁתְּ וְהוֹצֵאתְּ וּבַעֲרִיתְּ וּקְמִיתְּ וּשְׁמַרְתְּ וְאָמַרְתְּ וְנָתַתְּ וַיִּשְׁבֶּתְּ וּשְׁלֶשֶׁת וַיִּסְפֹּתְּ וְצִרְתְּ וְאָכַלְתְּ.
מילים שנשארו מלעיל: **וְשָׁמַעְתָּ** - בגלל האתנח, **וְעָלִיתְּ, וַיִּשְׁבְּתָה בָּהּ** - נסוג אחור. **וְכָרְתָּ** - בגלל האתנח, **וּבְנִיתָ**.

טז יח **שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים**: הפ"א והטי"ת בשווא נע. **תִּתֶּן-לָךְ**: געיה בת"ו הראשונה
טז כ **נָתַן לָךְ**: אין טעם נסוג אחור, כן הדבר גם בהמשך יז ב
טז כא **תַּעֲשֶׂה-לָּךְ**: העמדה קלה בת"ו ודגש חזק בלמ"ד מדין דחיק
יז א **כָּל דָּבָר רָע**: טעם טפחא בתיבת **כָּל**, יש להקפיד על הפרדת שתי התיבות הנותרות
יז ד **וְהִגַּד-לָךְ**: געיה בה"א
יז ז **תִּהְיֶה-בּוֹ**: העמדה קלה בת"ו ודגש חזק בב"ת מדין דחיק
יז ח **לִנְעֵ**: הלמ"ד קמוצה
יז י **אֲשֶׁר יִבְחַר ה'**: טעם טפחא בתיבת **אֲשֶׁר**
יז יב **לְשָׂרְתָּ**: טעם נסוג אחור לש"ן ותנועת הר"ש התקצרה לסגול
יז יד **וַיִּשְׁבְּתָה בָּהּ**: טעם נסוג אחור לשי"ן, הבי"ת בראש התיבה השנייה בדגש חזק מדין אתי
מרחיק
יז טז **לֹא-יִרְבֶּה-לּוֹ**: במלרע, הלמ"ד האחרונה בדגש חזק מדין דחיק, אין לקרוא כאילו ההטעמה
בבי"ת וכן הדבר גם בהמשך פס' יז. **תִּסְפֹּן**: יש להאריך מעט בת"ו ובמלרע
יז יח **וְכָתַב לּוֹ**: טעם נסוג אחור לכ"ף. **מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם**: טעם טפחא בתיבת **מִלִּפְנֵי**
יז יט **וְקָרָא בּוֹ**: טעם נסוג אחור לקר"ף
יז כ **הוּא וּבָנָיו**: יש להקפיד על הפרדת התיבות, להשמיע שורק פעמיים, כן הדבר בהמשך יח ו
יז ב **לֹא-יִהְיֶה-לּוֹ**: העמדה קלה ביר"ד הראשונה
יז ה **אֶת-הַדָּבָר הָרָע**: הרע בר"ש קמוצה
יח ח **חֶלֶק כְּחֶלֶק**: לאלו שאינם מבחינים בקריאתם בין קו "ף לכ"ף עליהם להיזהר לא להדביק
את התיבות
יח ט **כִּתּוּעַבְתָּ**: העי"ן בחטף פתח ולא בצירי¹
יח יא **וַיִּדְעֵנִי**: היר"ד בחירק חסר (אין לקרוא 'ואידעני') והדל"ת אחריה דגושה ובשווא נע
יח יב **כָּל-עֲשֵׂה אֱלֹהִים**: טעם נסוג אחור לעי"ן
יח יד **אֶל-מַעֲנִינִים**: נו"ן ראשונה בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהדפוסים. **נָתַן לָךְ**:
טעם נסוג אחור לנו"ן הראשונה. **תִּשְׁמָעוּן**: במלרע
יח יט **הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יִשְׁמַע**: תיבת **הָאִישׁ** בפשטא, לא בקדמא כמו בצירוף **קדמא מהפך**
פשטא
יט א **וּבְבִתְיָהֶם**: בי"ת ראשונה, על אף הקושי, בשווא נח
יט ב **תִּבְדִּיל לָךְ**: אין טעם נסוג אחור, עם זאת, יש להיזהר לא להדביק את התיבות
יט ה **וַנִּדְחָה**: הד' דגושה ובשווא נע²

¹ צורת הנסמך גרמה לתנועת הצירי להתקצר לחטף
² המרפה וקורא בשווא נח משנה למשמעות של דחייה.

יט ו כִּי-יִחַם: כי במקף ולא במונח
 יט ח אֶת-גְּבֻלְךָ: העמדה קלה בבי "ת והלמ"ד בשווא נע . וְנָתַן לְךָ: טעם בסוג אחר לנו"ן
 הראשונה
 יט י דָם נָקִי: הד' קמוצה³
 יט יא וְאָרַב לוֹ: טעם נסוג אחר לאל"ף
 יט יג מִי־שָׂרָאֵל: היר"ד בדגש חזק ובחיריק
 יט יט וַעֲשִׂיתֶם לוֹ: טעם נסוג אחר לשי"ן
 כ ב כְּקַרְבָּכֶם: הקו"ף בקמץ רחב והר"ש בקמץ קטן
 כ ג אֶל-תִּירְאוּ: געיה בתיו והר"ש בשווא נע⁴
 כ ו אֲשֶׁר-נִטַע כְּרֶם: אין טעם נסוג אחר . תיבת אֲשֶׁר מוקפת ולא בקדמא , כן הדבר גם בפסוק
 הבא
 כ ז אֶרֶשׁ: שי"ן שמאלית
 כ ט וּפְקֹדוּ: הטעמה משנית של מרכא בפ"א במדויקים
 כ יא לָמַס: הלמ"ד בקמץ
 כ יט לְתַפְשָׁה: הת"ו בקמץ קטן . אֶת-עֵצָה: יש לה קפיד על קריאת המפיק , אחרת יש בכך כדי
 לשבש את משמעות הכתוב
 כ כ כִּי-לֹא-עָץ: שלושת המילים מוקפות וזהו הנוסח הנכון⁵
 כא א בְּאֲדָמָה: הב' קמוצה
 כא ב וּמִדְדוּ: דל"ת ראשונה בשווא נע⁶
 כא ד וְעָרְפוּ-שָׁם: געיה בעי"ן
 כא ו עַל-הָעֵגְלָה הָעֲרוּפָה בַּנְּחָל: טעם טיפחא בתיבת עַל-הָעֵגְלָה
 כא ח דָם נָקִי: הד' קמוצה

הפטרת שופטים, ישעיהו נא יב – נב יג:
 נא יב וַתִּירְאֵי: העמדה קלה בת"ו והר"ש בשווא נע⁷
 נא יג וַיִּסַּד אֶרֶץ: תיבה ראשונה במלרע ושנייה במלעיל, אין טעם נסוג אחר
 נא טו רָגַע: במלרע
 נא יז הַתְּעוֹרְרֵי הַתְּעוֹרְרֵי: בשתי התיבות ר"ש ראשונה בשווא נע ולא בחטף
 נא יט מִי יִנּוּד לָךְ: טעם טפחא בתיבת מִי
 נא כ הַמְּלֵאִים: געיה בה"א והמ"ם אחריה בשווא נע
 נא כא וּשְׂכַרְתָּ: שי"ן ימנית
 נא כג מוֹגִיד: היר"ד בחיריק חסר, אין לקרוא 'מוגאיד'⁸
 נא לַעֲבָרִים: הלמ"ד בפתח על אף שהיא באה לפני גרונית
 נב א עוֹרֵי עוֹרֵי: במלרע

³ יתכן שזה לעיכובא למי שבכל מקום מבחין בין קמץ לפתח.
⁴ הקורא נח משבש את משמעות הכתוב
⁵ בקורן ובסימנים התיבה כִּי מוטעמת במונח, עיין בספר "כא"צ והנוסח המקובל של המקרא" עמ' 54 שהטעמת הדפוס מנוגדת לנוסח המדויק בכתבי היד.
⁶ אין לחוש לאותם דפוסים וכתבי יד אשר ניקדו שם חטף פתח, אין זה אלא כי אם למנוע קריאתה בשווא נח
⁷ יש שינוי משמעות אם יקרא בשווא נח.
⁸ לתשומת לב: מוֹגִיד בגימ"ל לא מוניך בנו"ן כבהפטרות עקב. וכבר ראיתי שטעו בזה.

נב ד יִרְד־עֲמִי: געיה ביו"ד הראשונה
 נב ה יְהִלִּילוּ: הה"א בצירי, ואין להשמיע צליל של יו"ד אחריה. מְנַאֵץ: המי"ם בחירק ולא בשוא
 נב ו הַמְדַבֵּר: געיה בה"א והמ"ם אחריה בשווא נע
 נב ח נִשְׂאוּ קוֹל: טעם נסוג אחור לנו"ן, השי"ן בשוא נע
 נב ט חֲרָבוֹת: החי"ת בקמץ קטן
 נב יא הִבְרֹו: במלעיל
 נב יב תִּלְכוּן: מלרע

ראשון של כי תצא:

כא יא וְחִשְׁקֶתָ בָּהּ: תיבה ראשונה במלרע ולכן גם הבי"ת רפויה⁹
 כא יב וְהִבְאֵתָהּ: העמדה קלה בוא"ו למנוע הבלעת הה"א החטופה
 כא יג וּבִכְתָּהּ: הטעמה משנית במרכא בב"ת. וְאַחַר כֵּן: טעם נסוג אחור לאל"ף
 כא טו וַיִּלְדוּ-לָוּ: געיה ביו"ד והלמ"ד אחריה בשווא נע
 כא טז אֶת-בֶּן-הָאֱהוּבָה: העמדה קלה בה"א הראשונה
 כא יז לָתֵת לוֹ: טעם נסוג אחור ללמ"ד הראשונה
 כא יט וְתַפְּשׂוּ בוֹ: טעם נסוג אחור לתיו והפ"א אחריה בשווא נע

⁹ אם הטעם היה נסוג לאחור סביר להניח כי אז הבי"ת הייתה מקבלת דגש חזק מדין אתי מרחיק כמו בהמשך יד הַפְּעֻתָ בָּהּ, אם כי כאן התיבה הראשונה במלעיל לא משום טעם שנסוג אחור. א"ה: עיין בהערות בסוף ספר המכלול דפוס ליק אם יש אתי מרחיק אחרי נסוג אחור. בפועל יש בהרבה מקומות. א.ל.